

основні способи мінімізації ризиків. Одним із таких способів є: страхування валютних ризиків, валютні опціони, форвардні валютні операції, валютні ф'ючерси, міжбанківські операції "своп".

Отже, проведене дослідження дало змогу проаналізувати тлумачення валютного ризику, його різновидів та розглянути можливості мінімізації впливу валютного ризику.

Проведене дослідження повністю не розкриває способи мінімізації валютних ризиків в операціях з іноземною валютою. Напрямом подальшого дослідження має бути детальне вивчення шляхів мінімізації валютних ризиків комерційного банку.

Наук. керівн. Сотнікова О. О.

Література: 1. Коцовська Р. Р. Банківські операції [Електронний ресурс] / Р. Р. Коцовська. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15840720/bankivska_sprava/bankivski_operatsiyi_-_kotovska_pp. 2. Плетюх Л. О. Особливості обліку валютних операцій комерційних банків / Л. О. Плетюх // Управління розвитком. – 2012. – Вип. 4. – С. 126–128. 3. Кіндрацька Л. М. Бухгалтерський облік у комерційних банках України : навч. посібн. / Л. М. Кіндрацька. – К. : КНЕУ, 1999 – 432 с. 4. Яблоков А. І. Методика оцінки та управління валютним ризиком на основі показника VAR(VALUE-AT-RISK) / А. І. Яблоков // Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем : збірник наукових праць МННЦ ІТІС. – 2008. – Вип. 13. – С. 121–128. 5. Бугай В. З. Організаційно-економічні аспекти оптимізації валютного ризику / В. З. Бугай, А. С. Барсегян // Прометей. – 2008. – Вип. 3 (27). – С. 285–291.

Ражановська А. В.

УДК 657.421.1

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ОСНОВНІ ЗАСОБИ: БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ТА ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК

Анотація. Досліджено основні аспекти визнання основних засобів, формування їх первісної вартості, класифікації та наступних витрат, що виникають у процесі експлуатації. Розглянуто норми Податкового кодексу та інших нормативних документів щодо основних засобів, а також пов'язані з ними дискусійні питання.

Аннотация. Исследованы основные аспекты признания основных средств, формирования их первоначальной стоимости, классификации и последующих расходов, возникающих в процессе эксплуатации. Рассмотрены нормы Налогового кодекса и других нормативных документов по основным средствам, а также связанные с ними спорные вопросы.

Annotation. The basic aspects of the recognition of assets, the formation of their original value, classification and future expenses arising from the operation were investigated. The provisions of the Tax Code and other regulations on fixed assets and related disputable questions were discussed.

Ключові слова: основні засоби, вартісна оцінка, бухгалтерський облік, оподаткування, розбіжності.

Незбалансованість бухгалтерського і податкового обліку в Україні визначили один із пріоритетних напрямів реформування податкової системи України, зокрема наближення податкового та бухгалтерського обліку основних засобів. Вирішення даного питання дозволить значно полегшити роботу відділів бухгалтерії на підприємствах, уникнути розбіжностей у трактуваннях однакових процесів і явищ, надати важливішого значення регулюючій функції податкової системи.

Важливе теоретичне та практичне значення з дослідження цієї проблеми не втрачає свого пріоритету, про що свідчать чисельні публікації зарубіжних та вітчизняних науковців, таких, як: Бутинць Ф. Ф., Голов С. Ф., Дем'яненко М. Я., Жук В. М., Кірейцев Г. Г., Маляревський Ю. Д.

Мета дослідження – визначити основні розбіжності з обліку основних засобів у бухгалтерському та податковому аспектах.

© Ражановська А. В., 2013

Об'єкт дослідження – Податковий кодекс України (далі – ПКУ) у частині обліку основних засобів та Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" (далі – П(С)БО 7).

Предмет дослідження – облікові процедури основних засобів.

Протягом багатьох років питання сутності основних засобів та їх ролі в інноваційному розвитку підприємницької діяльності не втрачає своєї актуальності. Визначення поняття "основні засоби" за ПКУ та П(С)БО 7 об'єднує лише критерій "очікуваний строк корисного використання (експлуатації)". Відповідно до ПКУ до основних засобів відносяться лише ті цінності, які призначені для використання у власній господарській діяльності та вартість яких перевищує 2 500 гривень [1; 2].

При введенні в дію Податкового кодексу передбачено пооб'єктний облік основних засобів у межах 16 груп, а в П(С)БО 7 встановлено, що для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються за 9 групами. Адаже у бухгалтерському обліку будівлі, споруди та передавальні пристрої обліковуються у складі однієї групи, а у податковому обліку виділяються у складі групи окремі підгрупи для обліку будівель та передавальних пристроїв [3].

Порядок формування первісної вартості об'єкта основних засобів у податковому обліку немає розбіжностей з фінансовим обліком, та значної уваги потребує питання обліку відсотків за кредитом, який використовується на придбання, виготовлення та ремонт основних засобів. Відповідно до пп. 138.10.5 ПКУ до складу інших витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, включаються фінансові витрати, до яких належать витрати на нарахування процентів при користуванні кредитами та позиками, за випущеними облігаціями та (фінансовою орендою) та інші витрати підприємства в межах норм, встановлених Кодексом, пов'язані із запозиченнями (крім фінансових витрат, які включені до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку).

Фінансові витрати, які відповідно до П(С)БО 7 включаються до собівартості кваліфікаційних активів, у податковому обліку відносяться до первісної вартості об'єкта основних засобів (п. 146.5 ПКУ) [4, с. 13].

Поглиблений порівняльний аналіз дає змогу виокремити деякі відмінності у процесі нарахування амортизації, зокрема існує незначна відмінність щодо встановлення строку корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів, зокрема п. 145.1 ПКУ встановлено мінімально допустимі строки корисного використання, у той час як п. 23 П(С)БО 7 жодних обмежень щодо даних строків не передбачено [5].

У бухгалтерському обліку амортизації підлягає вартість безоплатно отриманих об'єктів основних засобів, що підлягають амортизації на загальних підставах. Оскільки безкоштовне отримання основних засобів приводить до збільшення власного капіталу підприємства, то необхідно щомісяця визнавати дохід у сумі нарахованої амортизації таких об'єктів. У міру визнання доходу сума додаткового капіталу зменшується.

Згідно з ПКУ при безоплатному отриманні основних засобів витрати на їх придбання відсутні, отже, відсутня й база для нарахування амортизації. Амортизуються тільки витрати, перелічені в ст. 144 ПКУ [6].

Діюча податкова концепція передбачає ведення обліку основних засобів з метою нарахування амортизації за кожним окремим об'єктом основних засобів, на відміну від попереднього загальногрупового варіанта нарахування амортизації, що діяв.

Такі групи, як земельні ділянки та природні ресурси, не підлягають амортизації ні у бухгалтерському, ні у податковому обліку [7].

Згідно з п. 146.21 ПКУ платники податків мають право проводити переоцінку об'єктів основних засобів. Така переоцінка проводиться на кінець звітного року шляхом множення вартості, яка амортизується, і накопиченої амортизації на коефіцієнт індексації, якщо він більше одиниці. Цей коефіцієнт залежить тільки від індексу інфляції звітного року і має значення більше одиниці при індексі інфляції понад 110 % за рік. У результаті переоцінки у податковому обліку вартість основних засобів може тільки збільшуватися, на відміну від П(С)БО 7, де в результаті переоцінки вартість основних засобів приводиться у відповідність зі справедливою вартістю і може як збільшуватися, так і зменшуватися. Переоцінка за П(С)БО 7 може здійснюватися на будь-яку дату балансу, в тому числі і проміжного (квартального).

Проведене дослідження бухгалтерського та податкового обліку основних засобів дозволило встановити їх суттєве зближення й неточності розуміння сутності основних засобів, їх віднесення до певних об'єктів обліку, визначення: строку корисного використання (експлуатації) та сум нарахованих амортизаційних відрахувань, періодичності проведення переоцінки та нарахованих сум переоцінки, залишкової вартості основних засобів та тимчасових податкових різниць. Разом із тим залишаються деякі розбіжності та неузгодженості в частині податкового та бухгалтерського обліку основних засобів, що спонукає підприємства орієнтуватися більше на норми податкового законодавства, звужуючи тим самим облікову сферу застосування П(С)БО та МСФО. Ці та інші проблеми стосовно досліджуваного питання потребують подальшого вивчення.

Наук. керівн. Маляревський Ю. Д.

Література: 1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами, внесеними згідно із Законом № 2856-VI (2856-17) від 23.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. 2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" : Наказ Міні-

стерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>. 3. Дем'яненко М. Я. Щодо уніфікації бухгалтерського і податкового обліку / М. Я. Дем'яненко // Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи. – К. : Інститут аграрної економіки, 2003. – С. 9. 4. Голов С. Дискусійні аспекти амортизації / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 5. – С. 3–8. 5. Жук В. Інституціональний підхід до розв'язання проблем бухгалтерського обліку в Україні [Текст] / В. Жук // Фінанси України. – 2009. – № 7. – С. 100–114. 6. Хмилевский И. Основные средства: переходные моменты [Электронный ресурс] / И. Хмилевский // ПБО № 20 "Податок на прибуток": переходимо на нові правила. – Х. : Вид. Фактор, 2011. – Режим доступу : <http://www.nibu.factor.ua/golden/doc.html?id=18085>. 7. Маляревський Ю. Д. Облік активів підприємства : навч. посібн. / Ю. Д. Маляревський. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 191 с.

Німець Л. В.

УДК 657.421

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ "ОСНОВНІ ЗАСОБИ"

Анотація. Розглянуто основні проблеми та протиріччя що виникли при визначенні поняття "основні засоби" в нормативних законодавчих актах та в дослідженнях різних авторів. Виділено основні критерії, стосовно яких запропоновано трактування поняття "основні засоби".

Аннотация. Рассмотрены основные проблемы и противоречия, которые возникли при определении понятия "основные средства" в нормативных законодательных актах и в исследованиях разных авторов. Определены основные критерии, относительно которых предложена трактовка понятия "основные средства".

Annotation. The article deals with the main problems and contradictions concerning the definition of fixed assets in regulatory legal acts and scientific literature. The basic criteria were determined for the interpretation of the definition of fixed assets.

Ключові слова: основні засоби, П(С)БО 7, амортизація, термін експлуатації, матеріальні активи.

Основні засоби є невід'ємною частиною виробничого процесу. За їх допомогою людина впливає на предмет праці з метою перетворення його у готовий продукт. Основні засоби виділяють в окремий об'єкт бухгалтерського обліку. За даними Державного комітету статистики [1], їх питома вага в структурі балансу складає досить значну частку, тому вони потребують особливої уваги в обліку, а саме в процесі визнання активом. Саме тому важливо мати чітке уявлення про саму суть даного поняття. На сьогодні немає чіткого рішення даної проблеми, тому дослідження даного питання є досить актуальним.

Вагомий внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів до проблеми визначення поняття "основні засоби" зробили провідні вчені-економісти: Бутинець Ф. Ф., Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовшенко Т. С., Сухарський В. С., Сердюк В. М., Фамінський І. П. та ін. [2 – 5].

Мета дослідження – провести аналіз підходів до визначення поняття "основні засоби".

Завдання дослідження: зробити порівняльну характеристику нормативної бази в питанні визначення основних засобів; проаналізувати підходи різних авторів до трактування даного поняття.

Об'єкт дослідження – теоретичні засади визначення основних засобів.

Предметом дослідження є критерії визначення основних засобів.

Нормативне регулювання обліку основних засобів здійснюється Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" (П(С)БО 7). Дане П(С)БО визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та наводить їх безпосереднє визначення. Відповідно до нього, основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [6].

© Німець Л. В., 2013